

การสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

The Reflections of Srinakharinwirot University Identity through Font Creation

ณพงศ์ หอมแย้ม¹

Received: July 1, 2019

Revised: September 24, 2019

Accepted: October 15, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์และบุคลิกภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและออกแบบ ชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เก็บข้อมูลจากบุคลากรภายในองค์กร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้วยแบบสอบถามเชิงสำรวจ จำนวน 350 คน พบว่าที่มำการออกแบบจากตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเหมาะสมที่สุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีบุคลิกภาพแบบทันสมัย (Modern) และดูเก๋ (Chic) รูปแบบตัวอักษรจึงเป็นตัวตกแต่งแบบตัว ไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอย มีน้ำหนักเส้นอักษรเท่ากัน รูปร่างผอมเป็นเส้นโค้ง

ผู้วิจัยสร้างสรรค์ตัวอักษรจำนวน 2 รูปแบบ แบบที่ 1 ใช้เส้นกราฟในตราสัญลักษณ์เป็นโครงสร้างหลักของตัวอักษร และรูปแบบที่ 2 ใช้เส้นวงรอบนอกตราสัญลักษณ์ช่วงหนึ่งโค้งหยักเป็นโครงสร้างเส้นบนและเส้นล่างของตัวอักษร ผลผสมผสานกับเส้นกราฟ ผลประเมินความพึงพอใจจากจำนวน 100 คน ใน 6 ประเด็น พบว่าตัวอักษรแบบที่ 1 ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด ใน 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 อักษรมีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกับตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ประเด็นที่ 2 ตัวอักษรมีลักษณะเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ และประเด็นที่ 3 ตัวอักษรดูกลมกลืนเป็นชุดเดียวกัน อักษรรูปแบบที่ 2 ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดเพียง 1 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 4 ตัวอักษรดูกลมกลืนเป็นชุดเดียวกัน ทั้งนี้ในประเด็นที่ 3 ตัวอักษรดูชัดเจน อ่านง่าย ประเด็นที่ 5 ขนาดและความหนาของตัวอักษร และประเด็นที่ 6 ตัวอักษรดูมีความทันสมัย ดูเก๋ ของตัวอักษรทั้ง 2 รูปแบบ ได้รับความพึงพอใจใกล้เคียงกัน จึงสรุปได้ว่า ตัวอักษรรูปแบบที่ 1 เหมาะสมเป็นชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมากที่สุด

ผลงานสร้างสรรค์ตัวอักษรรูปแบบที่ 1 ใช้ชื่อชุดตัวอักษร ว่า “ศรีนคริน” เป็นตัวอักษรตกแต่งประเภทไม่มีหัว แต่จะมีลักษณะเป็นจะงอยแทน ตัวอักษรเหมาะสมสำหรับเป็นคำพาดหัว หรือตัวหัวเรื่องในงานสื่อสารประชาสัมพันธ์ หรือใช้ในงานสำหรับแสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: รูปแบบตัวอักษร ชุดตัวอักษร อัตลักษณ์ ศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

This creative research aims to analyze identity and personality of Srinakharinwirot University and create the font that reflects Srinakharinwirot University identity. The research is conducted by collecting information from Srinakharinwirot University staff through 350 questionnaires. It was found that the most appropriate font design was derived from the University's logo. Moreover, since the University's distinctive identity is its modernness and chicness, the font design that best reflects these qualities is a display typeface with loopless or diagonal terminal, equal font weigh, with thin and curved shape.

Two font designs were created in order to compare them and find the design that best reflects the University identity. The first design used the graph line in the University's logo as the key structure of the font. The second design used the combination between the curved line from the logo's outer frame and the

¹ สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

graph line as the key structures of the font's upper and lower lines. The results showed that satisfaction assessment, from 100 samples, between those two designs in six different aspects were as follows. The first design was considered as the most satisfactory design in three aspects: 1) the same design direction as the University's logo, 2) unique design, and 3) harmonious aspect of the design. The second design was satisfactory in only one aspect, the harmonious aspect of the design. Both designs received similar percentage in satisfaction on three aspects as follows: 1) visible and legible design, 2) appropriate size and weight, and 3) modern and chic design. Therefore, the first design is the most appropriate design that best reflects the University identity.

The first font design is named "Srinakharin". It is a display typeface with diagonal, loopless terminal. It is appropriate to be used for headlines, titles for advertisements and public relations works, or in the events that aim to promote the University identity.

Keywords: Typeface, Font, Identity, Srinakharinwirot

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถือกำเนิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อมุ่งเน้นความสมานฉันท์และผลักดันความร่วมมือทางด้านการต่าง ๆ “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ได้สถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน พุทธศักราช 2492 ณ ถนนประสานมิตร กรุงเทพมหานคร เพื่อผลักดันการศึกษาทางด้านวิชาชีพครู ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุก ๆ ด้าน ในปีพุทธศักราช 2496 ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ ให้ก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นเพื่อพัฒนาปรัชญาแนวคิดและความรู้ความสามารถทางด้านการศึกษาศสมัยใหม่ให้สอดคล้องผสมผสานสัมพันธ์กับสังคมประชาธิปไตย เมื่อแรกเริ่มการสถาปนาวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นแทน โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงนั้น ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีในระหว่างพุทธศักราช 2497–2499

จนในช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อความคล่องตัวในการพัฒนาโครงสร้างการบริหาร และการเรียนการสอนที่จำกัด ไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัย ภายใต้ชื่อ “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร” โดยได้รับ การสถาปนาขึ้นในวันที่ 29 มิถุนายน พุทธศักราช 2517 โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สุตใจ เหล่าสุนทร เป็นอธิการบดีคนแรก (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2561)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยกลางเมืองที่ทันสมัยก้าวหน้าสัมพันธ์กับกระแสสากล พัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ต่อมามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ขยายวิทยาเขตไปที่องครักษ์ จังหวัดนครนายก เพิ่มการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และผสมผสานกับชุมชนในจังหวัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เติบโตเป็นองค์กรใหญ่ แบ่งโครงสร้างองค์กร เป็นหลายหน่วยงานทั้งคณะ วิทยาลัย สถาบัน สำนัก หน่วยงานอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสาธิต และโรงพยาบาล เป็นต้น

อัตลักษณ์ คือกระบวนการสร้างรูปลักษณ์ให้สะท้อนตัวตนให้คนอื่นรับรู้ในแบบที่ตนเป็น โดยอาจแตกต่างหรือคล้ายกับบุคคลอื่น แต่อัตลักษณ์ในเชิงลึกไม่มีใครเหมือนใครได้และการที่บุคคลหนึ่งต้องการแสดงตนกับบุคคลอื่นเป็นกระบวนการของการเลือกแสดงออกด้วยระบบของการการแทนค่าผ่านสัญลักษณ์ เช่น เครื่องแบบการแต่งกายของสถาบันการศึกษา โครงสร้างสีของตราสัญลักษณ์ เพื่อระบุตัวตนและสร้างความแตกต่างให้โดดเด่น ที่เกิดจากความตั้งใจออกแบบการแทนค่านั้น อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติแต่อัตลักษณ์ที่ดีต้องเริ่มจากธรรมชาติในตัวตนก่อนอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม มีกระบวนการผลิตให้เกิดขึ้นสามารถถูกบริโภคและถูกควบคุมจัดการได้ ซึ่งการสร้างสัญลักษณ์แทนค่า อัตลักษณ์นั้นมีได้หลายรูปแบบ (ทินวงษ์ รักอิสสระกุล, 2554)

การออกแบบตัวอักษร เป็นรูปแบบหนึ่งในตัวอย่างของสัญลักษณ์การแทนค่าอัตลักษณ์ได้อย่างดี เพราะตัวอักษรนอกจากใช้เพื่อสื่อสารแทนเสียงพูดแล้วนั้น รูปแบบของแต่ละตัวอักษรยังสามารถสื่อสารบุคลิกภาพเพื่อ

สะท้อนอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นได้ รูปแบบสามารถสร้างความจดจำได้เกิดขึ้นได้ไม่ต่างจากตราสัญลักษณ์ของแบรนด์ ซึ่งจริงแล้วตัวอักษรมีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นองค์ประกอบที่เข้าไปอยู่ในทุกสิ่งและทุกสื่อในสังคม ยิ่งปัจจุบันที่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องการสร้างแบรนด์ให้มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นจากตลาดธุรกิจประเภทเดียวกัน มหาวิทยาลัยเป็นธุรกิจหนึ่งประเภทการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวอักษรโดยตรง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยมากมายการสร้าง ความต่างให้เกิดขึ้นผ่านรูปแบบตัวอักษรจึงถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งเพื่อพัฒนามาตรฐานของสถาบันการศึกษาให้สูงขึ้นได้

การสะท้อนตัวตนผ่านตัวอักษรจะเป็นหัวใจหลักของการสื่อสารสำหรับคนในองค์กรและสื่อไปยังคนในสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เติบโตมาเกือบ 70 ปี กลับยังขาดรูปแบบตัวอักษรที่เป็นของมหาวิทยาลัยเอง อัตลักษณ์ที่โดดเด่นสะท้อนภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมีเพียงแค่ตราสัญลักษณ์และโครงสร้าง ถึงเวลาที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต้องมีสิ่งแสดงอัตลักษณ์เพิ่มขึ้นเพื่อความแข็งแรงของตัวตนความเป็นศรีสง่าแก่มหานครให้มากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์และบุคลิกภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2.2 เพื่อออกแบบชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบของแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางของการสร้างสรรค์ผลงาน ออกเป็น 3 ด้านคือ แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์สำคัญประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แนวคิดเรื่องตัวอักษร และแนวคิดเรื่องบุคลิกภาพของตัวอักษร ดังนี้

3.1 แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์สำคัญประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2561) กล่าวว่า เป็นมหาวิทยาลัยกลางเมืองที่ทันสมัยก้าวหน้าผสมผสานสัมพันธ์กับกระแสสากลมาตลอดเป็นเวลา 70 ปี มีอัตลักษณ์ที่สำคัญประจำมหาวิทยาลัย ดังนี้

3.1.1 ชื่อมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความหมายว่า "มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร" "วิโรฒ" มาจากคำว่า "วิโรฒ" ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ความงอกงามหรือเจริญ เทียบได้กับคำว่า "วิรุฬห์" ในภาษาบาลี มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ (อ่านว่า สี-นะ-คะ-ริน-วิ-โรด) มีชื่อย่อ ว่า "มศว" เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า "Srinakharinwirot University"

3.1.2 ตราสัญลักษณ์

ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาจากกราฟสมการทางด้านคณิตศาสตร์ $Y = e^x$ (Exponential Curve) เส้นกราฟของการขยายเพิ่มขึ้น มีความหมายสอดคล้องปรัชญาที่ว่า "การศึกษาคือความเจริญงอกงาม" หรือ "ศึกษา วิรุฬห์ สมปตตา" หรือ "Education is Growth" มีจุดล้อมรอบ 63 จุด และมีวงรอบนอกเป็นโค้งหยัก จำนวน 8 หยัก หมายถึงวิทยาเขตทั้ง 8 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.1.3 สีประจำมหาวิทยาลัย

สีเทา คือ สีของสมอง หมายถึง ความคิดหรือสติปัญญา และสีแดง คือ สีของเลือด หมายถึง ความกล้าหาญ ดังนั้น สีเทา – แดง จึงหมายถึง “มีความกล้าหาญที่จะคิดและมีความคิดอย่างกล้าหาญ” ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 สีประจำมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.1.4 ปรัชญา

"การศึกษาคือความเจริญงอกงาม" ตรงกับภาษาอังกฤษ ว่า "Education is Growth" และตรงกับ ภาษาบาลีว่า "สิกขา วิรุพฺพหิ สมฺปตฺตา"

3.1.5 ปณิธาน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ ประชาคมวิชาการแห่งผู้มีความรู้ประจักษ์ปราชญ์ และมีความประพฤติประจักษ์ผู้ทรงศีล สมฐานะของผู้นำทางปัญญา

3.1.6 วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นองค์กรชั้นนำแห่งการเรียนรู้และวิจัยบนฐานการศึกษา คุณธรรม และการรับใช้สังคม มุ่งสร้างสรรค์นวัตกรรมสู่สากล

3.1.7 พันธกิจ

- 1) ผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพและคุณธรรมให้แก่สังคม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้
- 2) สร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ มีประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ
- 3) บริการวิชาการที่มีคุณภาพ จิตสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม
- 4) ศึกษา วิเคราะห์และทำนุบำรุงวัฒนธรรมและศิลปะ
- 5) พัฒนาระบบบริหารที่มีคุณภาพ และธรรมาภิบาล

3.1.8 อัตลักษณ์นิสิต มศว 9 ประการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตระหนักดีถึง ความสำคัญของนิสิตจึงมุ่งมั่นรับผิดชอบในกระบวนการศึกษา ด้วยการหล่อหลอมสร้างนิสิต มศว ให้เพียบพร้อมด้วยความดีงามและมีคุณภาพ จากทุกศาสตร์ ทุกคณะ ทุกรายวิชา ทุกกิจกรรม ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเต็มกำลังความสามารถ ผ่านการพัฒนาอัตลักษณ์เป็นลักษณะเฉพาะของนิสิต มศว 9 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) ใฝ่รู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ทุกกลมหายใจเข้าออก ย่อมช่วยให้เราฉลาด รอบรู้ เป็นคนดี และปรับตัวได้
- 2) คิดเป็นทำเป็น ช่วยให้เราคิด พุด และทำ เป็นสิ่งเดียวกัน ไม่ใช่ดีแต่พูด
- 3) หนักเอาเบาสู้ ชีวิตต้องทำงานหนัก รับผิดชอบต่อ ทูมเทเสียสละ เราจะประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน
- 4) รู้กาลเทศะ เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมของความเป็นคนไทย กาละใด เทศะใด ที่เราควรกระทำ ควรพูด ควรแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 5) เปี่ยมจิตสำนึกสาธารณะ “มศว คือ ผู้ให้ เราจึงภาคภูมิใจในความเป็น มศว” จาคะ ย่อมเป็นหนึ่งในปัจจัยของความเจริญงอกงามในชีวิต
- 6) มีทักษะสื่อสาร กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ
- 7) อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญยิ่งของ “ความเป็นไทย” รวงข้าวที่มีเมล็ดเต็มแต่ยังอ่อนโน้มลงสู่ดิน รวงข้าวลีบย่อมชูคอสู่อท้องฟ้า

8) งามด้วยบุคลิกภาพที่สง่างามทั้งร่างกาย พฤติกรรม จิตใจ ย่อมเป็นเสน่ห์ และบอกความเป็นตัวตนของเรา

9) พร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์ พัฒนาสมองให้เต็มศักยภาพทั้งสองด้าน การร่วมนเวียนอยู่ในศาสตร์ของตนเองเท่านั้น ย่อมอุดตันทางปัญญา

3.2 แนวคิดเรื่องตัวอักษร

3.2.1 แนวคิดเรื่องตัวอักษรภาษาไทย

ตัวอักษรไทยมีพยัญชนะทั้งหมด 44 ตัว จุติพงศ์ ภูสุมาศ (2556) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างของตัวอักษร สามารถแบ่งกลุ่มได้ ดังนี้

- 1) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว ก ไก่ ได้แก่ พยัญชนะ ก ฦ ฤ ฦ ฦ ฦ ฦ
- 2) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว ข ไข่ ได้แก่ พยัญชนะ ข ฦ ฦ ฦ ฦ
- 3) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว ค ควาย ได้แก่ พยัญชนะ ค ฦ ฦ ฦ ฦ
- 4) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว บ ใบไม้ ได้แก่ พยัญชนะ บ ฦ ฦ ฦ ฦ
- 5) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว ผ ผึ้ง ได้แก่ พยัญชนะ ผ ฦ ฦ ฦ ฦ
- 6) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว พ พาน ได้แก่ พยัญชนะ พ ฦ ฦ ฦ ฦ
- 7) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว ม ม้า ได้แก่ พยัญชนะ ม ฦ ฦ ฦ ฦ
- 8) โครงสร้างตัว น หนู
- 9) โครงสร้างตัว ฦ ฦ
- 10) โครงสร้างตัว จ ฦ
- 11) โครงสร้างตัว ฦ ฦ
- 12) โครงสร้างตัว ง ฦ
- 13) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว ท ทหาร ได้แก่ พยัญชนะ ท ฦ ฦ ฦ ฦ
- 14) โครงสร้างตัว ห ฦ
- 15) โครงสร้างตัว ฦ ฦ
- 16) โครงสร้างตัว ร ฦ
- 17) โครงสร้างตัว ย ฦ
- 18) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว ล ฦ ได้แก่ พยัญชนะ ล ฦ ฦ ฦ ฦ
- 19) กลุ่มโครงสร้างแบบตัว อ ฦ ได้แก่ พยัญชนะ อ ฦ ฦ ฦ ฦ
- 20) โครงสร้างตัว ว ฦ
- 21) กลุ่มโครงสร้างแบบผสม ได้แก่ พยัญชนะ ฦ ฦ ฦ ฦ ฦ

รูปแบบของตัวอักษรไทยที่มีในปัจจุบัน ปาพจน์ หนุณภักดี (2553) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาตามลักษณะตัวอักษร สามารถแบ่งประเภทแบบตัวอักษร ออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. ตัวมีหัวกลม คือแบบตัวอักษรในกลุ่มนี้ถือเป็นแบบตัวอักษรที่ใช้ในการพิมพ์เป็นข้อความให้อ่าน การจัดกลุ่มก็จะทำการเลือกแบบตัวอักษรที่มีหัวกลม ทั้งที่มีน้ำหนักเส้นอักษรเท่าและไม่เท่ากันเน้นประโยชน์ในการอ่านเป็นหลัก

2. ตัวไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิง คือแบบตัวอักษรที่ไม่มีหัวตัวอักษร แต่จะมีลักษณะเป็นเชิงหรือจะงอยเล็ก ๆ ยื่นออกมาแทน รวมทั้งแบบตัวอักษรที่ไม่มีหัวตัวอักษรเลยด้วย แบบตัวอักษรในกลุ่มนี้ถือได้ว่ามีความสามารถในการแยกแยะ (Legibility) ค่อนข้างน้อย

3. ตัวอักษณ คือแบบตัวที่ปรับจากแบบตัวอักษรคัดลายมือในสมัยก่อน มีลักษณะน้ำหนักเส้นที่เป็นเอกลักษณ์ มีความเป็นไทยสูง เหมาะสำหรับใช้ในหัวเรื่องหรือข้อความ ที่เกี่ยวกับความเป็นไทย หรือต้องการเอกลักษณ์เก่า ๆ

4. ตัวลายมือเขียน คือแบบตัวลายมือเขียนเกิดจากการนำแบบลายมือไปจัดทำเพื่อใช้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ แบบตัวอักษรแต่ละแบบ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่เหมาะในการนำไปจัดข้อความเพื่อการอ่านที่มีข้อความยาว ๆ เพราะอ่านยาก

3.2.2 แนวคิดเรื่องตัวอักษรภาษาอังกฤษ

ตัวอักษรอังกฤษมีพยัญชนะทั้งหมด 26 ตัว แบ่งเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ (Upper Case) และตัวพิมพ์เล็ก (Lower Case) ปาพจน์ หนูนกัถี (2553) กล่าวว่า สามารถพิจารณาตามลักษณะของตัวอักษร สามารถแบ่งประเภทแบบตัวอักษร ออกได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. ตัวคัดลายมือ (Black Letter) หมายถึงแบบตัวอักษรรูปแบบดั้งเดิม ที่มีความแตกต่างของน้ำหนักเส้นอักษรที่ต่างกันมาก ทำให้ยากแก่การอ่าน ใช้งานที่ต้องการเน้นถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีความเคร่งขรึม หรือใช้ในงานที่ต้องการ ความแปลกตา แต่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพมาก

2. ตัวอักษรมีเชิง (Serif) หมายถึงแบบตัวอักษรที่มีเชิงที่ฐานของตัวอักษร น้ำหนักเส้นอักษรมีทั้งหนาและบาง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ โอลด์ สไล์ (Old Style) ทรานสิชั่นแนล (Transitional) โมเดิร์น (Modern)

3. ตัวอักษรไม่มีเชิง (Sans Serif) หมายถึงแบบตัวอักษรไม่มีเชิงที่ฐานของตัวอักษร สามารถนำไปใช้ได้ในทุกจุดประสงค์ง่ายต่อการพิมพ์ การอ่าน และ ดูมีความทันสมัยในรูปแบบมากกว่า

4. ตัวอักษรเขียน (Scripts and Cursives) ตัวลายมือ (Handwriting) ใช้ได้ดีในงานประเภทที่ต้องการสร้างอารมณ์ การเชิญชวน และสามารถใช้เป็นตัวหัวเรื่อง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ความน่าสนใจในงานออกแบบ แต่มีข้อเสียตรงที่อ่านได้ค่อนข้างยาก ไม่ควรใช้สำหรับข้อความที่ยาวจนเกินไป

5. ตัวอักษรใหม่ (Novelty) หมายถึงแบบตัวอักษรที่ออกแบบขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เกิดผลต่าง ๆ โดยทั่วไปตัวอักษรแบบนี้จะไม่เหมาะสำหรับการจัดเรียงเพื่อเป็นข้อความหรือประโยค นิยมใช้เพื่อเป็นตัวหัวเรื่องหรือเพื่อการตกแต่ง

3.3 แนวคิดเรื่องบุคลิกภาพของตัวอักษร

บุคลิกภาพเป็นสิ่งประจำตัวของบุคคลนั้น ทำให้แตกต่างจากคนอื่น คือตัวบุคคลโดยส่วนรวม ทั้งลักษณะทางกาย และทางจิต โดยบุคลิกตามทฤษฎีของซีเกนโนบูโคบายาชิ แบ่งประเภทของบุคลิกภาพเป็น 8 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มล้าลอง (Casual) 2. กลุ่มทันสมัย (Modern) 3. กลุ่มชวนฝัน (Romantic) 4. กลุ่มธรรมชาติ (Natural) 5. กลุ่มสะอิดสะเอ้ง (Elegant) 6. กลุ่มเก๋ (Chic) 7. กลุ่มความนิยม ดั้งเดิม (Classic) และ 8. กลุ่มโออา (Dandy)

ธีรวัฒน์ พจนวิบูลศิริ (2543) ได้จัดกลุ่มความสัมพันธ์ของรูปแบบตัวอักษรกับการใช้บุคลิกลักษณะเป็นตัวตั้ง เพื่อกำหนดแนวทางของงานออกแบบ กลุ่มของแบบตัวอักษรจำแนกตามบุคลิกลักษณะ ดังนี้

1. กลุ่มล้าลอง สามารถเป็นไปได้ในทุกกลุ่มของแบบตัวอักษร ตั้งแต่แบบตัวเนื้อความ ตัวตกแต่ง ตัวอักษณณ์ ตลอดจนตัวลายมือเขียน ส่วนมากจะเป็นแบบที่มีน้ำหนักเส้นอักษรเท่ากัน และรูปร่างตัวอักษรมีลักษณะโค้งหรือเป็นสัน

2. กลุ่มทันสมัย มีอยู่เฉพาะกลุ่มตัวเนื้อความแบบตัวมีหัวกลม และตัวตกแต่ง แบบตัวไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิงเพียงบางแบบตัวอักษรเท่านั้น

3. กลุ่มชวนฝัน มีอยู่เฉพาะกลุ่มตัวเนื้อความแบบตัวมีหัวกลม และตัวตกแต่ง แบบตัวไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิงเพียงบางแบบตัวอักษรเท่านั้น

4. กลุ่มธรรมชาติ มีตัวอักษรเนื้อความ แบบตัวมีหัว ตัวตกแต่ง แบบตัวมีหัวและไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิงรวมทั้งแบบตัวอักษณณ์ด้วย ส่วนมากจะเป็นแบบที่รูปร่างตัวอักษรมีลักษณะโค้งหรือเป็นสัน

5. กลุ่มสะอิดสะเอ้ง มีอยู่เฉพาะกลุ่มตัวอักษรเนื้อความแบบตัวมีหัว และแบบตัวอักษณณ์เท่านั้น

6. กลุ่มเก๋ มีตัวอักษรเนื้อความแบบตัวมีหัว ตัวตกแต่ง แบบตัวมีหัวและไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิงรวมทั้งแบบตัวอักษณณ์ด้วย ส่วนมากจะอยู่ในกลุ่มของแบบตัวตกแต่งทั้งหมด

7. กลุ่มความนิยม ดั้งเดิม มีตัวอักษรแบบตัวเนื้อความ แบบตัวมีหัว แบบตัวตกแต่ง ทั้งที่มีหัวและไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิง รวมทั้งแบบตัวอักษณณ์

8. กลุ่มโอ้อ่า มีตัวอักษรแบบตัวเนื้อความ แบบตัวมีหัว แบบตัวตกแต่ง ทั้งที่มีหัวและไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิง รวมทั้งแบบตัวอักษณ

4. วิธีการวิจัย เครื่องมือวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูล 5. สรุปผลการวิจัยเพื่อการออกแบบ

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประชากร คือ บุคลากรภายในองค์กรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันหมายถึง ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตปัจจุบัน และนิสิตเก่า รวมทุกสถานภาพ แจกแบบสอบถามเชิงสำรวจตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2561 ถึงเดือนธันวาคม 2561 เป็นเวลา 30 วัน มีผู้ตอบกลับรวมจำนวน 350 คน และกลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจ คือ บุคลากรภายในองค์กรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นตัวแทนจากกลุ่มประชากรคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) รวมทุกสถานภาพ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 100 คน โดยใช้เกณฑ์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการประมาณจากจำนวนประชากรที่รู้แน่นอน โดยจำนวนประชากรหลักย่อย (ผู้ตอบกลับการเก็บข้อมูลครั้งแรก 350 คน) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ร้อยละ 25-30 (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2554)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 แบบสอบถามเชิงสำรวจ ประเภทออนไลน์ โดยแบบสอบถามเชิงสำรวจนี้ออกแบบขึ้นมาเพื่อสำรวจความคิดเห็นประชากรเพื่อเป็นแนวทางสร้างสรรค์ตัวอักษรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การสร้างเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเชิงสำรวจ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเชิงสำรวจ สรุปเป็นหัวข้อประเด็นที่ 1 เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เหมาะสมเป็นแนวทางการออกแบบ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1. ตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2. ปรัชญาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3. ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4. อาคารสำคัญของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 5. อัตลักษณ์นิสิต 9 ประการของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประเด็นที่ 2 เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพของของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มี 8 แนวทาง ดังต่อไปนี้ 1. บุคลิกภาพแบบลำลอง (Casual) 2. บุคลิกภาพแบบทันสมัย (Modern) 3. บุคลิกภาพแบบชวณฝัน (Romantic) 4. บุคลิกภาพแบบเป็นธรรมชาติ (Natural) 5. บุคลิกภาพแบบสะอาดสะอ้าน (Elegant) 6. บุคลิกภาพแบบเก๋ (Chic) 7. บุคลิกภาพแบบความนิยมดั้งเดิม (Classic) 8. บุคลิกภาพแบบโอ้อ่า (Dandy)

ทั้งสองประเด็น การวัดค่าแสดงความคิดเห็น 5 ระดับ คือ 5 คือ เหมาะสมมากที่สุด 4 คือ เหมาะสมมาก 3 คือ เหมาะสมปานกลาง 2 คือ เหมาะสมน้อย 1 คือ เหมาะสมน้อยที่สุด

4.2.2 แบบประเมินความพึงพอใจประเภทสิ่งพิมพ์ โดยประเมินความพึงพอใจนี้ออกแบบขึ้นมาเพื่อประเมินผลรูปแบบของชุดตัวอักษรที่สร้างสรรค์ขึ้นจำนวน 2 รูปแบบ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินคัดเลือกชุดตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความพึงพอใจของรูปแบบชุดตัวอักษร ผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟิก จำนวน 2 ท่าน คือ รศ.อารยะ ศรีกัลยาณบุตร และ ดร.วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์ โดยมีประเด็นของการประเมินความพึงพอใจ 6 ประเด็น ดังนี้ 1. มีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกับตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย 2. มีลักษณะเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ 3. ดูชัดเจน อ่านง่าย 4. ดูกลมกลืนเป็นชุดเดียวกัน 5. ขนาดและความหนาของตัวอักษร 6. มีความทันสมัย ดูเก๋

การวัดค่าแสดงความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ 5 คือ พึงพอใจมากที่สุด 4 คือ พึงพอใจมาก 3 คือ พึงพอใจปานกลาง 2 คือ พึงพอใจน้อย 1 คือ พึงพอใจน้อยที่สุด

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3.1 เก็บรวบรวมแนวคิด ทบทวนวรรณกรรมจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย

4.3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่กำหนด โดยการแจกแบบสอบถามเชิงสำรวจประเภทออนไลน์กับบุคลากรภายในของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2561 ถึงเดือนธันวาคม 2561 เป็นเวลา 30 วัน

4.3.3 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามเชิงสำรวจในระยะเวลาที่กำหนด 30 วัน มีผู้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม จำนวน 350 ชุด

4.3.4 หลังจากสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรจำนวน 2 รูปแบบ ดำเนินการแจกแบบประเมินความพึงพอใจประเภทสิ่งพิมพ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกับบุคลากรภายในของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 100 คน เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ตามประเภทของแบบสอบถาม ดังนี้

4.4.1 แบบสอบถามเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปแนวทางการออกแบบรูปแบบตัวอักษรพิจารณาแบ่งกลุ่ม เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เหมาะสม ถือว่าประชากรเห็นด้วย คือค่าคะแนนระดับ 4 และ 5 รวมกัน อีกกลุ่มคือกลุ่มที่ไม่เหมาะสม ถือว่าประชากรไม่เห็นด้วยรวมถึงความเป็นกลาง คือค่าคะแนนระดับ 1 2 และ 3 รวมกัน โดยการวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ถือเอากลุ่มที่เหมาะสม ค่าคะแนนระดับ 4 และ 5 เป็นสำคัญและแยกพิจารณาตามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คำตอบต้องมีคำร้อยละของความถี่ในการเลือกร้อยละ 50 ขึ้นไป และมีความถี่มากที่สุดเพียงอันดับเดียว จึงถือว่าใช้ได้ เพื่อสรุปผลคำตอบให้ได้แนวทางการออกแบบตัวอักษรที่เหมาะสมมากที่สุดเพียงอัตลักษณ์เดียว

ประเด็นที่ 2 คำตอบต้องมีคำร้อยละของความถี่ในการเลือกร้อยละ 50 ขึ้นไป จึงถือว่าใช้ได้ และคำตอบสามารถใช้ได้มากกว่า 1 บุคลิกภาพ

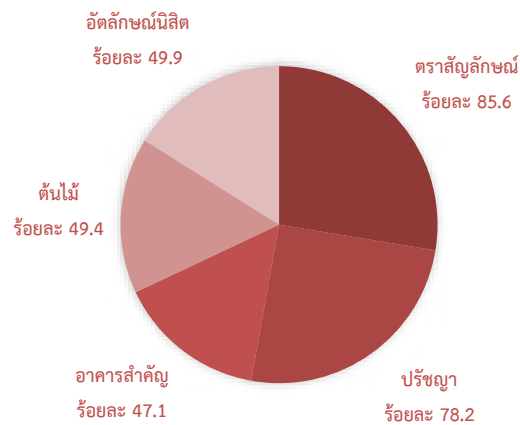
4.4.2 แบบประเมินความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในแต่ละประเด็นของแต่ละรูปแบบตัวอักษรทั้ง 2 แบบ โดยใช้เกณฑ์ประเมิน พิจารณาแบ่งกลุ่ม เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่พึงพอใจ ถือว่ากลุ่มตัวอย่าง พึงพอใจต่อรูปแบบตัวอักษร คือค่าคะแนนระดับ 4 และ 5 รวมกัน อีกกลุ่มคือกลุ่มที่ไม่พึงพอใจ ถือว่ากลุ่มตัวอย่างต่อรูปแบบตัวอักษร รวมถึงความเป็นกลาง คือค่าคะแนนระดับ 1 2 และ 3 รวมกัน วิเคราะห์เปรียบเทียบคำร้อยละของความถี่ในการเลือกของตัวอักษร 2 รูปแบบของทั้ง 6 ประเด็น โดยคำตอบมีคำร้อยละของความถี่ในการเลือก มากกว่าร้อยละ 80 จึงถือว่าใช้ได้พึงพอใจมากที่สุด คำร้อยละระหว่าง 70-79 ถือว่าพึงพอใจมาก คำร้อยละระหว่าง 60-69 ถือว่าพึงพอใจปานกลาง ทั้งนี้การหาชุดตัวอักษรแบบที่เหมาะสมที่สุดในการวิจัยครั้งนี้จะพิจารณาชุดตัวอักษรในแต่ละประเด็นที่ผ่านเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุดเท่านั้น หากชุดในมีจำนวนที่ผ่านเกณฑ์ที่ผ่านเกณฑ์มากกว่า ให้ถือว่าชุดตัวอักษรนั้นเป็นชุดที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจมากที่สุด

5. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 เรื่อง ดังนี้

5.1 วิเคราะห์อัตลักษณ์และบุคลิกภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลสำรวจข้อมูลเบื้องต้นประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรภายในของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งสิ้น 350 คน มีความคิดเห็นถึงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังรูปที่ 3

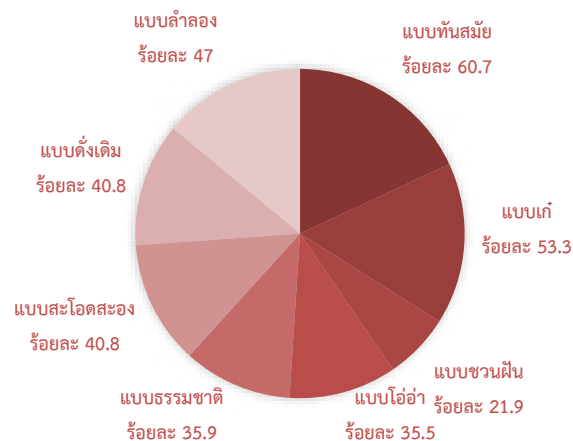
อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประชากรเห็นว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีอัตลักษณ์ทางบุคลิกภาพ ดังรูปที่ 4

บุคลิกภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รูปที่ 4 ผลการวิเคราะห์บุคลิกภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5.2 การออกแบบชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

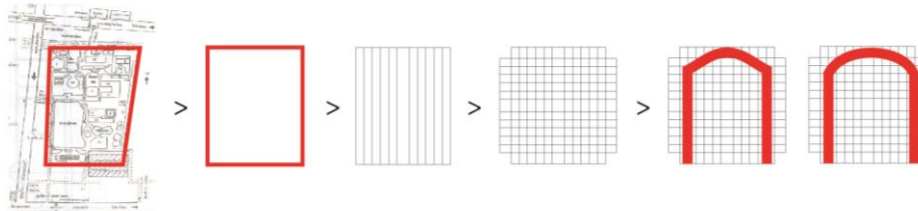
5.2.1 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเชิงสำรวจ เพื่อหาอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เหมาะสมเป็นแนวทางการออกแบบตัวอักษร สรุปได้ว่าตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเหมาะสมมากที่สุด และ เห็นว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีอัตลักษณ์ทางบุคลิกภาพเป็นแบบทันสมัย (Modern) และแบบเก๋ (Chic) ผู้วิจัยจึงนำแนวทางดังกล่าวเป็นกรอบในสร้างสรรค์ผลงานออกแบบตัวอักษรในครั้งนี้

5.2.1.1 เลือกประเภทของตัวอักษร

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดเรื่องรูปแบบตัวอักษรและบุคลิกภาพของตัวอักษร ผนวกกับอัตลักษณ์ทางบุคลิกภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เป็นแบบทันสมัย (Modern) และแบบเก๋ (Chic) ผู้วิจัยเลือกสร้างสรรค์ผลงานตัวอักษรในรูปแบบตัวตกแต่งแบบตัวไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอยหรือเชิง มีน้ำหนักเส้นอักษรเท่ากันรูปร่างตัวอักษรมีลักษณะโค้งหรือเป็นสัน ที่เป็นตัวมอม เพราะรูปแบบตัวอักษรดังกล่าวสามารถแสดงบุคลิกภาพในแบบทันสมัย เก๋ ได้อย่างดี

5.2.1.2 เลือกรูปแบบของอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

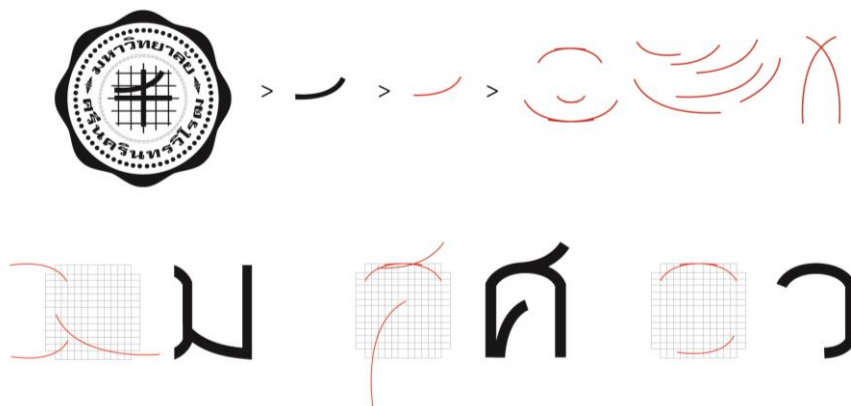
จากแนวทางการออกแบบชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เหมาะสมที่สุด คือ ตราสัญลักษณ์ โดยกราฟโค้งขึ้นในตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาจากสมการ $Y = e^x$ อันหมายถึง การศึกษาคือความงอกงาม สัดส่วนของตัวอักษรในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ ผู้วิจัยนำสัดส่วนของขนาดพื้นที่มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่า ปรับรูปร่างให้เป็นสี่เหลี่ยมมุมฉากพัฒนาเป็นช่องสี่เหลี่ยมตารางกริด ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 สัดส่วนของตัวอักษร

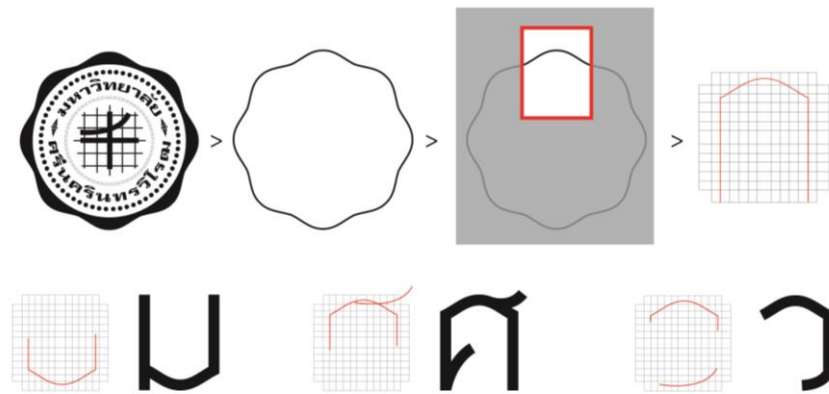
ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบในการสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรจำนวน 2 รูปแบบเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบวิธีการนำตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมาเป็นแนวทางการออกแบบ ด้วยการวิเคราะห์หาลักษณะเด่นของ ตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อสร้างความจดจำให้เกิดแก่รูปแบบตัวอักษรแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ผู้วิจัยเลือกนำเส้นกราฟโค้งที่อยู่ในตราสัญลักษณ์มาเป็นโครงสร้างตัวอักษรส่วนของเส้นบน เส้นล่างตัวอักษร ส่วนหัวตัวอักษร ส่วนหางตัวอักษร และส่วนต่าง ๆ ที่เส้นกราฟโค้งสามารถเข้าไปมีส่วนในโครงสร้างได้ ด้วยการปรับองศา ความเอียง การพลิกเส้น การกลับด้านของเส้น ให้เข้ากับพื้นฐานการเขียนของตัวอักษรแต่ละตัวอย่างเหมาะสม ดังรูปที่ 6

รูปที่ 6 แนวทางการออกแบบตัวอักษรแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2 ผู้วิจัยเลือกนำเส้นโค้งขอบนอกของตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งหมายถึงวิทยาเขตทั้ง 8 แห่งภายใต้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในช่วงของก่อตั้งมหาวิทยาลัย โดยเลือกหนึ่งช่วงโค้งมาเป็นโครงสร้างเส้นบนและเส้นล่างของตัวอักษร และยังคงใช้เส้นกราฟโค้งผสมผสานในการออกแบบ โดยมีการปรับให้เข้ากับพื้นฐานการเขียนของตัวอักษรแต่ละตัวอย่างเหมาะสม ดังรูปที่ 7

รูปที่ 7 แนวทางการออกแบบตัวอักษรแบบที่ 2

การร่างแบบของชุดตัวอักษร โดยนำอัตลักษณ์ที่เลือกมาสร้างจุดเด่นให้กับโครงสร้างตัวอักษรในแต่ละตัว คือส่วนของหัวตัวอักษร ส่วนของเส้นหยัก และส่วนของหางตัวอักษร ดังรูปที่ 8

แบบที่ 1			แบบที่ 2	
ก ก ข ข	ฅ ฅ ฅ ฅ	ภ ภ ภ ภ	ก ก ข ค	ก ก ฅ ฅ
ค ค ค ค	ฅ ฅ ฅ ฅ	บ บ บ บ	ข ข ข ข	บ บ ฅ ฅ
ฅ ฅ ฅ ฅ	ด ด ด ด	ร ร ร ร	จ จ จ จ	ฅ ฅ ฅ ฅ
ง ง ง ง	ด ด ด ด	ล ล ล ล	ช ช ฅ ฅ	ภ ภ ฅ ฅ
ด ด ด ด	ค ค ค ค	ว ว ว ว	ญ ญ ญ ญ	ร ร ล ล
ป ป ป ป	ธ ธ ธ ธ	ศ ศ ศ ศ	ฎ ฎ ฎ ฎ	ว ว ศ ศ
ฅ ฅ ฅ ฅ	น น น น	ษ ษ ษ ษ	ฏ ฏ ฏ ฏ	ษ ษ ศ ศ
ญ ญ ญ ญ	บ บ บ บ	ส ส ส ส	ท ท ฅ ฅ	ค ฅ ฅ ฅ
ฎ ฎ ฎ ฎ	ฟ ฟ ฟ ฟ	ค ฅ ฅ ฅ	ฅ ฅ ฅ ฅ	อ อ ฅ ฅ
ฐ ฐ ฐ ฐ	ฟ ฟ ฟ ฟ	อ อ อ อ	ด ด ด ด	
ท ท ท ท	ฅ ฅ ฅ ฅ	ฮ ฮ ฮ ฮ		

รูปที่ 8 แบบร่างของการออกแบบตัวอักษร แบบที่ 1 และแบบที่ 2

ผู้วิจัยมีการปรับปรุงลักษณะให้มีรูปแบบทันสมัย มีลักษณะเฉพาะและน่าจดจำมากขึ้น จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบได้แก่ รศ.อารยะ ศรีภักย์คุณบุตร และ ดร.วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์ ตรวจสอบรูปแบบตัวอักษร และพัฒนารูปแบบให้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปประเมินความพึงพอใจ ดังรูปที่ 9 และรูปที่ 10

ก ข ค ฅ ฆ	A B C D E F
จ ฉ ช ซ ฌ ญ	G H I J K L
ฎ ฏ ฐ ท ฒ ณ	M N O P Q R
ด ต ถ ท ธ น	S T U V W X Y Z
บ ป ผ ฝ พ ฟ	a b c d e f
ภ ม ย ร ล ว	g h i j k l
ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ	m n o p q r
	s t u v w x y z
ศรีนครินทรวิโรฒ	SRINAKHARINWIROT
ศรีสง่าเกษมханคร	srinakharinwirot
การศึกษาคือ	Education is Growth
ความเจริญงอกงาม	

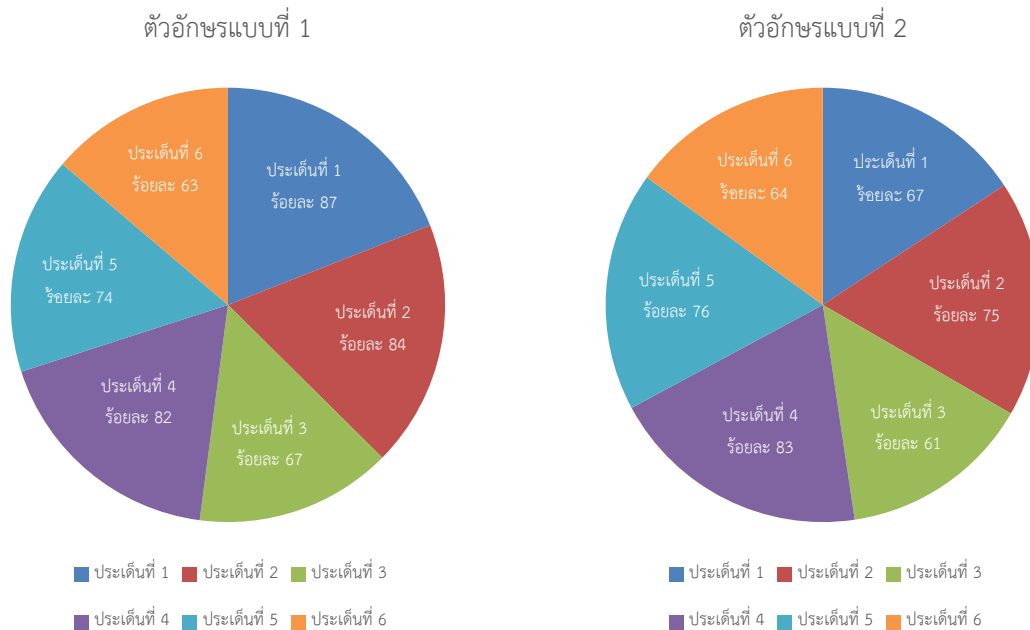
รูปที่ 9 แบบสำเร็จของการออกแบบตัวอักษร แบบที่ 1

ก ข ค ฅ ฆ	A B C D E F
จ ฉ ช ซ ฌ ญ	G H I J K L
ฎ ฏ ฐ ท ฒ ณ	M N O P Q R
ด ต ถ ท ธ น	S T U V W X Y Z
บ ป ผ ฝ พ ฟ	a b c d e f
ภ ม ย ร ล ว	g h i j k l
ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ	m n o p q r
	s t u v w x y z
ศรีนครินทรวิโรฒ	SRINAKHARINWIROT
ศรีสง่าเกษมханคร	srinakharinwirot
การศึกษาคือ	Education is Growth
ความเจริญงอกงาม	

รูปที่ 10 แบบสำเร็จของการออกแบบตัวอักษร แบบที่ 2

5.2.2 ประเมินผลตัวอักษรที่สร้างสรรค์เพื่อหาชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เหมาะสมที่สุดเพียงรูปแบบเดียว ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบตัวอักษรทั้ง 2 รูปแบบ โดย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรภายในองค์กรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 100 คน วิเคราะห์ความพึงพอใจใน 6 ประเด็น ได้ผลดังรูปที่ 11

รูปที่ 11 ผลการประเมินใน 6 ประเด็นตัวอักษรทั้ง 2 รูปแบบ

ประเด็นที่ 1 อักษรมีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกับตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจตัวอักษรแบบที่ 1 มากที่สุด

ประเด็นที่ 2 ตัวอักษรมีลักษณะเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจตัวอักษรแบบที่ 1 มากที่สุด

ประเด็นที่ 3 ตัวอักษรดูชัดเจน อ่านง่าย กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจตัวอักษรทั้ง 2 แบบ ในระดับปานกลางเท่ากัน

ประเด็นที่ 4 ตัวอักษรดูกลมกลืนเป็นชุดเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจตัวอักษรทั้ง 2 แบบ ในระดับมากที่สุดเท่ากัน

ประเด็นที่ 5 ขนาดและความหนาของตัวอักษร กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจตัวอักษรทั้ง 2 แบบ ในระดับปานกลางเท่ากัน

ประเด็นที่ 6 ตัวอักษรดูมีความทันสมัย ดูเก๋ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจตัวอักษรทั้ง 2 แบบ ในระดับปานกลางเท่ากัน

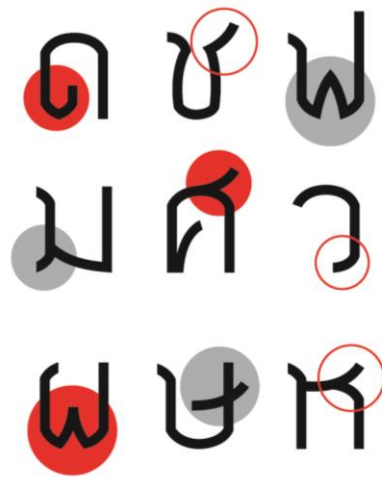
เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 4.4 พบว่า ตัวอักษรแบบที่ 1 ได้รับความพึงพอใจ 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 อักษรมีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกับตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ได้ร้อยละ 87 ประเด็นที่ 2 ตัวอักษรมีลักษณะเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ ได้ ร้อยละ 84 และประเด็นที่ 4 ตัวอักษรดูกลมกลืนเป็นชุดเดียวกัน ได้ ร้อยละ 82 ส่วน ตัวอักษรแบบที่ 2 ได้รับความพึงพอใจ 1 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 4 ตัวอักษรดูกลมกลืนเป็นชุดเดียวกัน ได้ร้อยละ 83 สามารถสรุปผลจากแบบประเมินความพึงพอใจของบุคลากรภายในองค์กรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ว่า ตัวอักษรแบบที่ 1 เหมาะสมที่สุดเป็นชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6. การอภิปรายผล สรุป และข้อเสนอแนะ

6.1 อภิปรายผล

ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรสะท้อนอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวทั้งรูปทรงและโครงสร้าง สามารถนำตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมาสร้างเป็นจุดเด่นของผลงานสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสมและลงตัว สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัยสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รูปที่ 13 รูปแบบเอกลักษณ์ของตัวอักษรชุด “ศรีนคริน”

6.2 สรุปผลการวิจัย

1) อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่โดดเด่นที่สุด คือ ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาจากกราฟสมการทางด้านคณิตศาสตร์ $Y = e^x$ (Exponential Curve) มีลักษณะเป็นเส้นกราฟโค้งขึ้น รองลงมา คือ ประญาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ว่า "การศึกษาคือความเจริญงอกงาม" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Education is Growth"

2) บุคลิกภาพของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่โดดเด่นที่สุด คือ แบบทันสมัย (Modern) มากที่สุด รองลงมา คือ แบบเก๋ (Chic)

3) การออกแบบตัวอักษรสะท้อนบุคลิกภาพแบบทันสมัย (Modern) และแบบเก๋ (Chic) ด้วยรูปแบบตัวอักษร ประเภทตัวตกแต่ง แบบตัวไม่มีหัวหรือมีหัวเป็นจะงอย มีน้ำหนักเส้นอักษรเท่ากัน รูปร่างตัวอักษรมีลักษณะโค้งหรือเป็นสัน ที่เป็นตัวพอม โดยนำลักษณะเด่นของเส้นกราฟโค้งที่อยู่ในตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาเป็นโครงสร้างตัวอักษรส่วนของเส้นบน เส้นล่างตัวอักษร ส่วนหัวตัวอักษร และส่วนหางตัวอักษร เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

1) การออกแบบชุดตัวอักษรจากผลการสำรวจอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒยังมีแนวทางอื่นที่น่าสนใจที่สามารถนำมาเป็นแนวทางการออกแบบชุดตัวอักษรในแบบอื่นได้

2) การออกแบบชุดตัวอักษรในการวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้ เป็นตัวอักษรประเภทตกแต่งแบบไม่มีหัว ที่เหมาะสำหรับงานสื่อสารองค์กรประเภทโฆษณาประชาสัมพันธ์เป็นหลัก เหมาะสำหรับใช้เป็นตัวหัวเรื่องหรือคำพาดหัว จึงมีข้อจำกัดในการใช้รูปแบบตัวอักษรนี้ในขนาดเล็กหรือเป็นตัวเนื้อความ หากมีการวิจัยสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องอาจสร้างสรรค์รูปแบบตัวอักษรประเภทตัวเนื้อความเพื่อการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้น

3) รูปแบบตัวอักษรในการวิจัยครั้งนี้ สร้างสรรค์ไว้โครงสร้างตัวอักษรน้ำหนักเดียว หากผู้นำไปใช้ต้องการเพิ่มน้ำหนักให้ตัวอักษรหนาขึ้น ต้องใช้ทักษะในการเพิ่มเส้นที่โครงสร้างตัวอักษรและต้องคำนึงถึงมุมตัวอักษร หรือรอยหยักบนเส้นตัวอักษรด้วย เพื่อเวลาใช้งานยังคงสัดส่วนและเอกลักษณ์ของรูปแบบตัวอักษรไว้อย่างสวยงาม

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ทูสนับสนุนการวิจัย เงินรายได้คณะศิลปกรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2561 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

จตุพงศ์ ภูสุมาศ. (2556). **Typography**. นนทบุรี: ไอดีซี พรีเมียร์.

ทินวงศ์ รักอิสสระกุล. (2554). การออกแบบชุดตัวอักษรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ธีรวัฒน์ พจน์วิบูลศิริ. (2543). การใช้ตัวอักษรไทยเพื่อสื่อสารบุคลิกลักษณะในงานออกแบบเรขศิลป์.

(วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาคณิตศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ปาพจน์ หนูนุกดี. (2553). **Graphic Design Principle**. นนทบุรี: ไอดีซี พรีเมียร์.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2560). ประวัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เข้าถึงได้จาก:

<http://swu.ac.th/history.php>.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2561). รายงานประจำปี 2560 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. เข้าถึงได้จาก:

<http://pws.npru.ac.th/pheerathano/data/files/ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.pdf>.